

Borbás György

Egy ismeretlen Deák szoborról

200 éves született Deák Ferenc

(1803 -1876)

"Kedves szülőföldem, Zala, melyet már más alkalommal is képviselni szerencsém volt, azon vidék, melyben életem legnagyobb részét töltöttem, mely látta bölcsőm ringását, melyhez a legszorosabb, legszentebb láncok kapcsolnak, parancsolt újra velem s követévé választott."

Deák Ferenc

Molnár Andrásnak, a Zala megyei levéltár igazgatójának áldozatos, termékeny kutató és szerkesztői munkássága nyomán - a közelmúltban megjelent kötetek olvastával - bizonyára sokak köszöntik jó ismerősként Deák Ferenc megyeszékhelyi impozáns, köztéri szoboralakját (*Vay Miklós*, 1879). Valóban, az ellenzéki politikus szellemi teljesítményének feltérképezését sajátosan teljesíthetik ki a megőrkítésére vállalkozó művészek (*Huszár Adolf*. Budapest, Roosevelt tért, 1887; *Zala György*. Szeged, Széchenyi tér, 1914, Kehida, Deák-kúria, 1928; *Fischer György*. Nagykanizsa, 1997) ismert vagy kevésbé közismert alkotásai.

Érthetően különös, kettős öröm és izgalom forrása volt a közelmúltban rátalálhatni, a Ganz Ábrahám óbudai öntödéből kialakított *Öntödei Múzeumban* a politikust megőrkítő, ismeretlen kispasztikára. A huszonöt centiméter magas, egész alakos szobor anyaga bronz, egy centiméter vastag körtalapzaton áll. Jelzet nélkül - alkotóját tehát nem ismerhetjük.

(Fénykép: Zavilla András)

A nyugodt, méltóságteljes - ballábával kissé előrelépő - szoboralak leengedett jobbát ökölbe szorítja, enyhén behajlított bal kezében kalapját teste előtt tartja. A lélektani jellemzést és a zárt kompozíciót egyaránt jól szolgálja az egyszerű vonalú polgári öltözék megmintázása, a végig gombolt felöltő nyugalmas, alig mozgatott felületével. Talán a bevégzett munka után, a megérkezés percében, vagy éppen a befejezésre tovább indulni készülő elszánt, fáradhatatlanul érvelő idős, bölcs politikust fedetlen fővel állította elének az ismeretlen alkotó.

A felfedezés öröméhez társult az a kézenfekvő sejtés, hogy talán Zala György egy évtizedig vajúdo szegedi szobor-kompozíciójának egyik tervváltozatáról készült másolat lehet. A feltételezést első ránézésre számos részletmotívum látszik igazolni. *Pusztai László*, a Magyar Építészeti Múzeum munkatársa, a Magyar öntöttvasművesség (1978) című kö-

tet a szerzője, akitől a kisplasztikát megvásárolták - véleménye szerint pedig *Damkó Józsefnek*, a Magyar Nemzeti Galériában őrzött mellszobrával (1895) mutat rokonságot. Lehetséges. Ennek érdemi eldöntéséhez további türelmes összehasonlító vizsgálat, alapos stílus-elemzés szükséges; talán újabb források kutatása, előkerülése adhat megbízható támpontot.

Nekünk, zalaiaknak addig is jó hír lehet a karakteres kis szobor megtalálása. Másolata jól illenék akár a megyei bíróság könyvtárának szerény emlékkiállításába, még inkább a kehidai Deák-kúria majdani, remélhetőleg méltó zalai panteonjába. A fellelhető Deák-ábrázolások fotókópiái, reprodukciói társaságában megrendezett kiállítás együttesben a művészet kifejező eszközeivel érzékletesebbé, egyben még emberibbé tehetnék a haza bölcséről alkotott képünket.

Zalaegerszeg, 2002. 12. 09.

Ismert Deák-ábrázolások (szobor, dombormű):

1. Vay Miklós: Zalaegerszeg, Deák tér
2. Huszár Adolf: Budapest, Roosevelt tér
3. Zala György: Kehida, Deák-kúria
4. Zala György: Szeged, Széchenyi tér
5. Zala György: Millenniumi emlékmű, koronázási dombormű (Sülysáp, szoborraktár)
6. Zala György: Andrássy Gyula, lovas-szobor, koronázási dombormű (utóbbi kettő lebontva)
7. Zala György: Deák Ferenc mellszobrai (Nemzeti Galéria)
8. Doma József: Deák mellszobor (Nemzeti Galéria)
9. Holló Barnabás: Erzsébet királyné Deák Ferenc ravatalánál (dombormű, MTA előcsarnok:)
10. Kerepesi temető: Deák-mauzóleum
11. Farkas Ferenc: Söjtör
12. Fischer György: Nagykanizsa